

استراتژی مدیریت سبز برای سیستم‌های انرژی، فاضلاب و کنترل آلاینده‌های هوا در بیمارستان‌های آموزشی شهر یزد در سال ۱۳۹۲

محمد صالح علی طالبی^۱، فرهاد نژاد کورکی^۲، حمید رضا عظیم‌زاده^۳، محمد تقی قانعیان^۴

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: با کاربرد فرایندهای مدیریت استراتژیک، می‌توان در سطح محلی به طراحی و توسعه سیستم‌های بهینه انرژی، فاضلاب و حفاظت از محیط زیست در مقابل آلاینده‌های هوا اقدام نمود. این فرایند تنها با توجه به نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای بیمارستان‌ها ممکن می‌شود. پژوهش حاضر با هدف ارایه استراتژی‌های بهینه مدیریت سبز در رابطه با سیستم‌های یاد شده با استفاده از مدل SWOT (Strength, Weakness, Opportunity, Threaten) در بیمارستان‌های آموزشی شهر یزد انجام شد.

روش‌ها: این پژوهش به لحاظ هدف، از نوع کاربردی و روش تحقیق آن توصیفی-تحلیلی بود. روند پژوهش با تکمیل چک‌لیست، مصاحبه با کارشناسان و مدیران دانشگاه و بیمارستان‌های آموزشی از مهر تا اسفند سال ۱۳۹۲ صورت گرفت. برای تحلیل یافته‌ها از ماتریس‌های ارزیابی عوامل داخلی و خارجی و برای تدوین استراتژی‌ها از مدل راهبردی SWOT استفاده گردید.

یافته‌ها: استراتژی‌های پیشنهاد شده جهت مدیریت سبز سیستم‌ها به ترتیب SO، WO، ST و WT می‌باشند. در این رابطه طرح‌های مدیریت استراتژیک سبز SO، بر ارایه طرح قابل اجرایی در جهت کاستن از مصرف حامل‌های انرژی و آب، فراهم‌سازی تکنولوژی‌های نو به منظور بهینه‌سازی شیوه مصرف آب و انرژی، توجه به رعایت تمامی نکات در زمینه استفاده مجدد از فاضلاب یا لجن حاصل از تصفیه فاضلاب، توسعه تمام مفاد قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا و تدوین گزارش سالانه از اقدامات لازم برای تحقق مدیریت سبز در بخش‌های بیمارستان‌های آموزشی تأکید نمود.

نتیجه‌گیری: تمرکز بر استراتژی SO در راستای حداکثر استفاده از نقاط قوت داخلی و فرصت‌های خارجی موجود، باید در اولویت مدیران بیمارستان‌های آموزشی و استان جهت مدیریت سبز و ارتقای کیفیت خدمات بهداشتی و درمانی قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: مدیریت سبز، سیستم‌های انرژی، فاضلاب، آلاینده‌ها، SWOT، بیمارستان‌های آموزشی

ارجاع: علی طالبی محمد صالح، نژاد کورکی فرهاد، عظیم‌زاده حمید رضا، قانعیان محمد تقی. استراتژی مدیریت سبز برای سیستم‌های انرژی، فاضلاب و کنترل آلاینده‌های هوا در بیمارستان‌های آموزشی شهر یزد در سال ۱۳۹۲. مجله تحقیقات نظام سلامت ۱۳۹۴؛ ۱۱ (۴): ۷۷۵-۷۸۰

پذیرش مقاله: ۱۳۹۴/۸/۳۰

دریافت مقاله: ۱۳۹۴/۱/۲

شمار می‌رود و فاضلاب‌های شهری می‌توانند به عنوان یک منبع مهم آب تلقی گردند. بنابراین، باید به طور منظم از اثرات مضر آن جلوگیری به عمل آید. در مطالعه McClurg، پس از بررسی روند تغییر آب و هوا و اثرات آن بر منابع آب، این نتیجه به دست آمد که در صورتی می‌توان بر تغییرات میزان آب در دسترس و تقاضای آب غلبه نمود که مدیریت منابع آب انعطاف‌پذیر باشد و همه عوامل مربوط در فرایند تصمیم‌سازی مدنظر مدیران قرار گیرد (۴). کیفیت هوای داخلی و خارجی بیمارستان نیز یکی دیگر از ابعاد حفظ محیط زیست بیمارستان است. اهمیت این مسأله زمانی مشخص می‌گردد که حفظ سلامتی بیماران و کارکنان از بیماری‌های عفونی و شغلی و افراد جامعه از آلاینده‌های متنوع منتشر شده از مراکز درمانی در مطالعات مختلف، به عنوان هدف ویژه مدیریت بیمارستان‌ها مدنظر قرار گرفته است (۵-۷). Christiansen

مقدمه

پویایی یکی از ابعاد مدیریت صحیح استراتژیک یک سازمان می‌باشد که منعکس کننده آزمون با فرصت‌های جدید است (۱). در این راستا، عدم طرح‌ریزی جهت دستیابی به توسعه پایدار با وجود سرعت بالای صنعتی شدن، فشار زیادی را در همه جنبه‌های محیط زیست ایجاد نموده است. بنابراین، اقتباس یک سیستم مدیریت زیست محیطی سبز مانند ISO 14000، به عنوان بخشی از یک اقدام گسترده در جهت کاهش اثرات زیست محیطی زنجیره سازمان‌ها مطرح گردیده است (۲). Ibrahim مدیریت انرژی را در بیمارستانی در مالزی بررسی نمود و به این نتیجه رسید که یک سیستم مدیریت پایدار انرژی، می‌تواند به بیمارستان‌ها در کنترل هزینه‌های انرژی یاری رساند (۳). در توسعه پایدار، سلامتی جامعه و حفظ محیط زیست از شاخص‌های کلیدی به

۱- دانشجوی دکتری، گروه مهندسی منابع طبیعی - محیط‌زیست - آلودگی‌های محیط‌زیست، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه تهران، کرج، ایران

۲- دانشیار، گروه محیط زیست، دانشکده منابع طبیعی و کوبرشناسی، دانشگاه یزد، یزد، ایران

۳- دانشیار، گروه بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران

نویسنده مسؤول: محمد صالح علی طالبی

Email: s.taleshi67@yahoo.com

گردید. سپس با استفاده از ماتریس SWOT و مقایسه زوجی عوامل، استراتژی‌های چهارگانه (ST, WO, WT) و SO) ارایه شد. در مرحله نهایی، مجموع امتیازات وزن‌دار عوامل بر اساس استراتژی‌های چهارگانه جمع زده شد و از چهار استراتژی مطرح شده، آن استراتژی که حداکثر امتیاز را به خود اختصاص داده بود، به عنوان استراتژی برتر پیشنهاد گردید.

یافته‌ها

از ۲۱ عامل ارزیابی شده، ۹ عامل به عنوان نقاط قوت و ۱۲ عامل به عنوان نقاط ضعف معرفی شد (جدول ۱).

با توجه به بالاترین امتیاز وزن‌دار که مربوط به عامل «توجه به محصولات دوستدار محیط زیست و جایگزینشان در زمان خرید محصولات به ویژه عوامل ضد عفونی کننده و دترجنت‌ها جهت کاهش تولید و بازیافت ضایعات آن‌ها» بود، می‌توان عنوان نمود که توجه به محصولات دوستدار محیط زیست به عنوان مهم‌ترین نقطه قوت محسوب می‌شود. همچنین، عدم وجود مشارکت گروهی میان کارکنان بیمارستان در رابطه با موضوعات مطرح شده، عامل «عدم وجود مشارکت گروهی میان کارکنان بیمارستان در رابطه با موضوعاتی همچون انرژی، آب و منع آلودگی»، به عنوان مهم‌ترین نقطه ضعف شناخته شد. در مجموع، نمره نهایی امتیاز وزن‌دار ۲/۳۴ به دست آمد که از ۲/۵ (میانگین دو عدد ۱ و ۴) کمتر بود.

در کل، ۹ عامل خارجی بررسی گردید که از این تعداد، ۵ عامل به عنوان فرصت و ۴ عامل به عنوان تهدید شناسایی شد (جدول ۲).

بر این اساس، مهم‌ترین فرصت و تهدیدی که مدیریت بیمارستان‌ها می‌توانند در راستای دستیابی به مدیریت سبز از آن بهره‌مند گردند، به ترتیب «ارایه راهنمای کشوری مدیریت فاضلاب بیمارستانی و عدم ارایه دستورالعمل اجرایی برای شناسایی و مقابله با حوادث و شرایط اضطراری» بود. امتیاز وزن‌دار نهایی برای فرصت‌ها، ۱/۸۰ و برای تهدیدها، ۰/۷۶ حاصل گردید. همچنین، نمره نهایی امتیاز وزن‌دار در ماتریس ارزیابی عوامل خارجی، ۲/۵۶ به دست آمد که از ۲/۵ بیشتر بود. استراتژی‌های بهینه مدیریت انرژی، فاضلاب و انتشار آلاینده‌ها به هوا با استفاده از ماتریس SWOT و با انجام مقایسه‌های زوجی بین نقاط چهارگانه، به چهار صورت استراتژی‌های رقابتی-تهاجمی (SO)، استراتژی‌های اقتضایی یا تنوع (ST)، استراتژی‌های بازنگری یا انطباقی (WO) و استراتژی‌های تدافعی (WT) تدوین شد. در نهایت، با جمع‌بندی امتیاز وزن‌دار عوامل چهارگانه SWOT، مشخص شد که در بیمارستان‌ها در رابطه با مدیریت انرژی، فاضلاب و انتشار آلاینده‌ها به هوا، فرصت‌ها دارای بیشترین امتیاز وزن‌دار و پس از آن به ترتیب نقاط قوت، ضعف‌ها و تهدیدها قرار داشت. همچنین، برای رتبه‌بندی استراتژی‌ها با توجه به استراتژی‌های (SO) (حداکثر-حداکثر)، (WO) (حداقل-حداکثر)، (ST) (حداکثر-حداقل) و (WT) (حداقل-حداقل)، عوامل دو به دو با هم جمع زده شد که $SO = 3/27$ ، $WT = 3/27$ ، $WO = 2/67$ ، $ST = 2/23$ ، $WT = 1/63$ به دست آمد. بنابراین، استراتژی‌های چهارگانه مدیریت انرژی، فاضلاب و انتشار آلاینده‌ها به هوا در راستای دستیابی به مدیریت سبز بیمارستانی در جدول ۳ معرفی گردید.

بحث

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که استراتژی‌های رقابتی-تهاجمی (SO) و

پژوهش خود به ارزیابی یک سیستم حفظ بهداشت با استفاده از ماتریس SWOT (Strength, Weakness, Opportunity, Threaten) پرداخت و به این نتیجه رسید که با انتخاب استراتژی‌های مناسب، می‌توان بهبودی قابل توجهی را در مدیریت بیمارستان‌ها از جنبه‌های مختلف به ویژه اقتصادی، حاصل نمود (۸). با توجه به کارآمدی ماتریس SWOT در تدوین استراتژی‌های مدیریتی از جمله بخش‌های یاد شده در بیمارستان‌ها، پژوهش حاضر ضمن شناسایی متغیرهای داخلی و خارجی مؤثر بر مدیریت این بخش‌ها در بیمارستان‌های آموزشی، استراتژی‌های مختلف جهت مدیریت مناسب که باید در اولویت مدیریتی مدیران این بیمارستان‌ها و مسؤولین دانشگاه مربوط قرار گیرد، مشخص شد.

روش‌ها

این تحقیق از لحاظ هدف، کاربردی بود و به روش توصیفی-تحلیلی انجام گرفت. مکان‌های مورد مطالعه، بیمارستان‌های شهید صدوقی، شهید دکتر رهنمون، سوانح و سوختگی و محمدصادق افشار بود که در دوره زمانی مهر تا اسفند سال ۱۳۹۲ بررسی گردید. ابتدا از طریق تکمیل چک‌لیست طراحی شده محققان توسط مسؤولان بخش‌های مربوط، عوامل محیطی مهم مدیریت بیمارستان‌ها از جنبه‌های یاد شده شناسایی شد. روایی محتوایی چک‌لیست طراحی شده در دو گام طراحی و کمی‌سازی صورت گرفت. پایایی چک‌لیست از طریق آزمون-بازآزمون به تعداد ۳۰ نفر انجام و ضریب Cronbach's alpha آن برابر با ۰/۹۳ به دست آمد. پس از شناسایی کلیه عوامل داخلی و خارجی، عوامل داخلی با استفاده از ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (Internal Factor Evaluation یا IFE) و عوامل خارجی نیز با استفاده از ماتریس عوامل خارجی (External Factor Evaluation یا EFE) تحلیل و ارزیابی گردید. تکمیل چک‌لیست جهت شناسایی نقاط چهارگانه توسط جامعه آماری پژوهش (۳۰ نفر از کارشناسان) صورت گرفت. سپس در ماتریس‌های عوامل داخلی و خارجی برای هر یک از عوامل شناسایی شده در مرحله قبل بر حسب اهمیت، وزنی در نظر گرفته شد. به علت پایین بودن حجم جامعه آماری که تنها ۴ نفر از افراد متخصص آشنا به تمام فعالیت‌های موجود در محیط‌ها در بخش‌های ذکر شده بودند، نمونه آماری نیز همان ۴ نفر مشخص گردید. به عبارت دیگر، میانگین نظرات ۴ متخصص به عنوان وزن نهایی در نظر گرفته شد. در مرحله بعد به هر عامل یک ضریب وزنی بین صفر (بی‌اهمیت) تا یک (بسیار مهم) اختصاص داده شد که در این مرحله از معادله ۱ جهت نرمال کردن وزن نهایی استفاده شد. در این معادله، dn_i وزن نرمال شده هر یک از عوامل داخلی و خارجی در ماتریس ارزیابی عوامل داخلی یا خارجی، $\sum_{i=1}^n di$ حاصل جمع وزن اولیه همه عوامل داخلی یا خارجی و d_i وزن اولیه یا نهایی (نرمال نشده) هر یک از عوامل داخلی یا خارجی می‌باشد.

$$dn_i = \frac{di}{\sum_{i=1}^n di} \quad \text{معادله ۱}$$

در مرحله بعد، به هر یک از عوامل در ماتریس‌های ارزیابی عوامل داخلی و خارجی، نمره ۱ تا ۴ اختصاص داده شد که نشان دهنده امتیاز وضع موجود می‌باشد. پس از آن، برای تعیین امتیاز وزن‌دار هر یک از عوامل داخلی و خارجی، امتیاز هر یک از عوامل در وزن نرمال شده ضرب و در ستون امتیاز وزن‌دار درج

کاستن از مصرف حامل‌های انرژی و آب با مشورت مدیریت بیمارستان‌ها و پیمانکاران خصوصی در حفظ انرژی، به عنوان یکی از استراتژی‌ها مطرح شد.

استراتژی‌های بازنگری یا انطباقی (WO) باید در اولویت‌های اولیه و ثانویه مدیریت بیمارستان‌های آموزشی قرار گیرند. در پژوهش حاضر، ارایه طرحی اجرایی جهت

جدول ۱. نتایج ماتریس ارزیابی عوامل داخلی مدیریت انرژی، فاضلاب و انتشار آلاینده‌ها به هوا در بیمارستان‌های آموزشی شهر یزد

عوامل استراتژیک داخلی	وزن	وزن نرمال شده	امتیاز وضع موجود	امتیاز وزن دار
نقاط قوت (Strength یا S)				
توجه مدیریت بیمارستان‌ها به ارایه طرحی فوری برای کاستن از مصرف انرژی	۱۷/۰۰	۰/۰۴۹۳۱	۳	۰/۱۴۷۹۳
برخوردار بودن از مدارک مستدل در رابطه با پایش منظم سیستم گرمایشی و سرمایشی در بخش‌های خاص بیمارستان	۱۸/۲۵	۰/۰۵۲۹۳	۳	۰/۱۵۸۷۹
اهمیت دادن به شیوه مصرف آب در بخش‌های خاص بیمارستان‌ها از طریق پایش سیستم انتقال آب	۱۷/۷۵	۰/۰۵۱۴۸	۳	۰/۱۵۴۴۴
پایش منظم آب آشامیدنی به منظور مطابقت با شاخص‌های کیفیت آب آشامیدنی و بهداشتی بر اساس استانداردهای ملی	۱۷/۰۰	۰/۰۴۹۳۱	۳	۰/۱۴۷۹۳
استفاده از آب غیر قابل شرب برای مصارفی همچون آبیاری فضای سبز	۱۸/۰۰	۰/۰۵۲۲۱	۳	۰/۱۵۶۶۳
وجود مخزن نگهداشت آب با شرایط بهداشتی برای تأمین آب مورد نیاز بیمارستان‌ها در مواقع اضطراری	۱۸/۰۰	۰/۰۵۲۲۱	۳	۰/۱۵۶۶۳
اهمیت دادن به سنجش انتشار آلاینده‌های زیان‌آور اتاق‌های جراحی و تعبیه تهویه مناسب	۱۸/۵	۰/۰۵۲۶۶	۳	۰/۱۶۰۹۸
رسیدگی به شکایات همسایگان و جامعه در زمینه مسایل زیست محیطی حاصل از فعالیت جاری بیمارستان‌ها توسط مدیران بیمارستان‌های آموزشی	۱۶/۷۵	۰/۰۴۸۵۸	۴	۰/۱۹۳۲۲
توجه به محصولات دوستدار محیط زیست و جایگزینشان در زمان خرید محصولات به ویژه عوامل ضد عفونی‌کننده و دترجنت‌ها جهت کاهش تولید و بازیافت ضایعات آن‌ها	۱۷/۰۰	۰/۰۴۹۳۱	۴	۰/۱۹۷۲۴
نقاط ضعف (Weakness یا W)				
عدم جایگزینی سرماسازهای تخریب‌کننده ازون مثل هیدروکربن‌های کربوفلورینه شده یا Chlorofluorocarbon (CFC)ها در طی فرایند مدیریت با محصولات دوستدار محیط زیست	۱۴/۲۵	۰/۰۴۱۳۳	۲	۰/۰۸۲۶۶
عملکرد ضعیف در طراحی چشم‌انداز مناسب (فضای سبز و روشنایی) به عنوان راهکاری جهت بهبود تصویر بیمارستان‌ها و کیفیت ارایه خدمات درمانی	۱۵/۵۰	۰/۰۴۴۹۶	۲	۰/۰۸۹۹۲
عدم وجود پایش شیمیایی و میکروبی تمام مواد تخلیه‌شده به شبکه فاضلاب منظم شهری از بخش‌های مختلف بیمارستان‌ها جهت جمع‌آوری مدارک و مستندات و انطباق با قوانین ملی	۱۴/۲۵	۰/۰۴۱۳۳	۱	۰/۰۴۱۳۳
عدم تخصیص بودجه کافی توسط مدیریت بیمارستان‌ها به طراحی سیستم تصفیه فاضلاب	۱۶/۷۵	۰/۰۴۸۵۸	۲	۰/۰۹۷۱۶
عدم وجود سیستم مدیریت مواد پرتوزا برای فاضلاب تولیدی از واحد پزشکی هسته‌ای	۱۴/۷۵	۰/۰۴۲۷۸	۱	۰/۰۴۲۷۸
عدم وجود برنامه آبی برای پایش انتشار آلاینده‌ها به هوا جهت ارزیابی و کاستن از میزان گازها و ذرات منتشر شده در هوا در صورت لزوم	۱۴/۵۰	۰/۰۴۲۰۵	۱	۰/۰۴۲۰۵
بی‌اهمیتی به رویه ایمنی در طراحی مکان‌ها و بناهای تهویه هوا از لحاظ تناسب منابع انتشار آلاینده‌ها به هوا در جهت مناسب نسبت به جهت باد	۱۵/۷۵	۰/۰۴۵۶۸	۲	۰/۰۹۱۳۶
عدم سنجش منظم و دوره‌ای غلظت آلاینده‌های زیان‌آور محیط در بخش‌های مختلف بیمارستان‌ها (گازها، بخارات و ذرات هوازاد) برای بررسی حدود توافق با نظام‌های اجرایی نظارت ضعیف و نامنظم بر نحوه آبیاری در بیمارستان‌ها	۱۴/۲۵	۰/۰۴۱۳۳	۱	۰/۰۴۱۳۳
عدم وجود مشارکت گروهی میان کارکنان بیمارستان در رابطه با موضوعاتی همچون انرژی، آب و منع آلودگی	۱۸/۵۰	۰/۰۵۲۶۶	۲	۰/۱۰۷۳۲
عدم وجود برنامه کافی و شیوه کاری منظم در رابطه با نوسازی بیمارستان‌ها برای پیوستن به اصول سبز در طراحی، ساخت و اداره	۱۷/۰۰	۰/۰۴۹۳۱	۲	۰/۰۹۸۶۲
عدم بهره‌گیری از مشاوره متخصصان بر روی ایده‌های حفظ انرژی مانند استفاده از انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر مانند انرژی خورشیدی	۱۶/۷۵	۰/۰۴۸۵۸	۱	۰/۰۴۸۵۸
جمع کل	۳۴۴/۷۵	۱	-	۲/۳۴

جدول ۲. نتایج ماتریس ارزیابی عوامل خارجی مدیریت انرژی، فاضلاب و انتشار آلاینده‌ها به هوا در بیمارستان‌های آموزشی شهر یزد

عوامل استراتژیک خارجی	وزن	وزن نرمال شده	امتیاز وضع موجود	امتیاز وزن دار
فرصت‌ها (Opportunity یا O)				
آشنایی شرکت‌ها و پیمانکاران بخش خصوصی با فرایند بهینه‌سازی مصرف انواع حامل‌های انرژی و سیاست‌ها و قوانین تدوین شده در این رابطه	۱۷/۷۵	۰/۱۱۹۵	۳	۰/۳۵۸۵
وجود تکنولوژی‌های نو جهت بهینه‌سازی مصرف آب و انرژی	۱۷/۲۵	۰/۱۱۶۱	۳	۰/۳۴۸۳
ارایه راهنمای کشوری مدیریت فاضلاب بیمارستانی توسط معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۱۷/۵۰	۰/۱۱۷۸	۴	۰/۴۷۱۲
وجود آیین‌نامه ماده ۱۹۰ قانون برنامه پنج ساله پنجم جمهوری اسلامی ایران در خصوص برنامه مدیریت سبز	۱۶/۵۰	۰/۱۱۱۱	۳	۰/۳۳۳۳
وجود قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب سال ۱۳۷۴ در رابطه با منابع تجاری آلاینده‌ها	۱۴/۵۰	۰/۰۹۷۶۴	۳	۰/۲۹۲۹
تهدیدها (Threaten یا T)				
عدم وجود اهداف ویژه سالانه زیست محیطی (آب، هوا و فاضلاب) بیمارستانی در استان	۱۵/۲۵	۰/۱۰۲۶	۲	۰/۲۰۵۲
عدم ارایه دستورالعمل اجرایی برای شناسایی و مقابله با حوادث و شرایط اضطراری جهت پیشگیری و کاهش پیامدهای زیست محیطی	۱۶/۷۵	۰/۱۱۲۷	۲	۰/۲۲۵۴
عدم توجه به بررسی اپیدمیولوژی و شیوع انواع بیماری‌های عفونی ناشی از فاضلاب بیمارستانی در سطح جامعه به علت دفع غیر فنی و بهداشتی و خارج از اصول استانداردهای محیط زیستی	۱۵/۷۵	۰/۱۰۶۰	۲	۰/۲۱۲۰
عدم پیش‌بینی پیش‌نیازهای مورد نیاز در بخش حامل‌های انرژی جهت اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها	۱۷/۲۵	۰/۱۱۶۱	۱	۰/۱۱۶۱
جمع کل	۱۴۸/۵۰	۱	-	۲/۵۶

جدول ۳. استراتژی‌های چهارگانه پیشنهاد شده حاصل از مقایسه زوجی عوامل داخلی و خارجی

استراتژی‌های SO	استراتژی‌های WO
۱- ارایه طرحی فوری و قابل اجرا برای کاستن از مصرف انواع حامل‌های انرژی و آب در بخش‌های مختلف بیمارستان‌ها از طریق مشورت مدیریت بیمارستان‌های آموزشی شهر یزد	۱- تلاش جهت بهره‌گیری از علوم و فن‌آوری کاربردی متخصصان شرکت‌ها و پیمانکاران در راستای حفظ انرژی، آب و محیط زیست
۲- فراهم‌سازی تکنولوژی‌های نو در راستای پایش و بهینه‌سازی شیوه مصرف آب و انرژی در بخش‌های خاص بیمارستان‌های آموزشی	۲- تخصیص بودجه و امکانات کافی جهت بهسازی سیستم مدیریت فاضلاب بیمارستان‌های آموزشی شهر یزد
۳- توجه ویژه به رعایت تمامی نکات در زمینه استفاده مجدد از فاضلاب و یا لجن حاصل از تصفیه فاضلاب در راهنمای کشوری مدیریت فاضلاب در بیمارستان‌ها	۳- تدوین برنامه‌ای فوری جهت سنجش و ارزیابی گازها و ذرات منتشر شده در هوا برای بررسی حدود توافق با نظام‌های اجرایی
۴- توسعه تمام مواد قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا در رابطه با منابع تجاری در تمام بخش‌های بیمارستان‌های آموزشی	۴- اطلاع‌رسانی و ارتقای آموزش کارکنان و مدیران جهت افزایش دانش و مشارکت در راستای تحقق اهداف برنامه مدیریت سبز بیمارستان‌های آموزشی
۵- تدوین گزارش سالانه از اقدامات صورت گرفته برای تحقق مدیریت سبز در بیمارستان‌های آموزشی	۵- تدوین شاخص‌های مدیریت سبز در طراحی، ساخت و اداره بیمارستان‌های آموزشی شهر یزد به عنوان راهکاری جهت کاستن از هزینه‌های مازاد
استراتژی‌های ST	استراتژی‌های WT
۱- بهره‌گیری از نتایج پایش مصرف حامل‌های انرژی و آب جهت تدوین اهداف مدیریتی سبز در بیمارستان‌های آموزشی	۱- توجه ویژه به نتایج مطالعات صورت گرفته در زمینه ارتباط بین شیوع انواع بیماری‌های عفونی با دفع نامناسب فاضلاب بیمارستانی از جانب دانشگاه
۲- تخصیص بودجه کافی جهت فراهم‌سازی امکانات بهداشتی در مواقع اضطراری در بیمارستان‌های آموزشی	۲- ارتقای وضعیت حفظ محیط زیست و بهداشت بیمارستان‌های آموزشی شهر یزد از طریق تدوین اهداف سالانه در رابطه با مسایل آب، فاضلاب و انتشار آلاینده‌ها
۳- جلوگیری از شیوع بیماری‌های عفونی ناشی از دفع غیر بهداشتی فاضلاب بیمارستانی از طریق رسیدگی دقیق و تخصیص تسهیلات کافی در این رابطه توسط مدیریت بیمارستان	۳- بازنگری در قانون هدفمندی یارانه‌ها جهت بهره‌مندی بیشتر از فواید این قانون در بخش‌های انرژی و آب و فاضلاب در بیمارستان‌های آموزشی شهرستان یزد
۴- تدوین راهبردهای کوتاه‌مدت و بلندمدت جهت بهینه‌سازی الگوی مصرف انواع حامل‌های انرژی در راستای کاستن از هزینه‌ها و اجرای صحیح قانون هدفمندی یارانه‌ها توسط مدیریت بیمارستان‌ها	۴- پیشگیری و کاستن از پیامدهای زیست محیطی از طریق انجام مانور شرایط اضطراری در بیمارستان‌ها

محیطی مستند می‌تواند به بهبود آینده سیستم مدیریت سبز زیست محیطی بیمارستان‌ها کمک کند. چنین گزارش‌هایی می‌تواند در نمایش عملکرد و تعهدات بیمارستان‌ها به علت‌های زیست محیطی کمک نماید.

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر، مشخص شد که مقدم‌ترین استراتژی قابل توجه در راستای بهبود سیستم‌های انرژی، فاضلاب و کنترل آلاینده‌های هوا، استراتژی SO می‌باشد. در نتیجه، مدیران بیمارستان‌های آموزشی مورد مطالعه باید با توجه به مفاد این استراتژی، در راستای حداکثرسازی استفاده از نقاط قوت داخلی و حداکثرسازی استفاده از فرصت‌های خارجی گام بردارند. ضمن این که استراتژی‌های پیشنهاد شده در پژوهش حاضر می‌تواند مدیران بخش بهداشت و درمان بیمارستان‌های آموزشی و استان را جهت مدیریت پایدار و ارتقای کیفیت خدمات بهداشتی و درمانی در آینده در بخش سیستم‌های انرژی، فاضلاب و انتشار آلاینده‌ها به هوا ترغیب نماید.

تشکر و قدردانی

مقاله حاضر حاصل پایان‌نامه کارشناسی ارشد با شماره ۲۱۶۹۸۷۱ می‌باشد. نویسندگان از همکاری مدیران دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد تشکر و قدردانی به عمل می‌آورند.

Terrados و همکاران نیز در پژوهش خود به طرح‌ریزی منطقه‌ای انرژی از طریق تحلیل‌های SWOT و دیگر ابزارهای طرح‌ریزی استراتژیک در اسپانیا پرداختند و بهره‌برداری از منابع تجدیدپذیر را به عنوان ابزاری برای طراحی مدل انرژی پایدار در راستای مدیریت کسب و کار معرفی نمودند (۹). توجه ویژه به رعایت تمامی نکات در زمینه استفاده مجدد از فاضلاب و یا لجن حاصل از تصفیه فاضلاب در راهنمای کشوری مدیریت فاضلاب بیمارستان‌ها، از دیگر استراتژی‌هایی بود که با نتایج یافته‌های تحقیق Mainali و همکاران در استرالیا (۱۰) همخوانی داشت. آنان چگونگی مدیریت و استفاده مجدد از فاضلاب را مورد بررسی قرار دادند و فاضلاب را به عنوان جایگزین مهم آب در سیاست‌های پایدار منابع آب دانستند (۱۰).

بررسی استفاده مجدد از فاضلاب، در مطالعات دیگری نیز بیان شده و به عنوان روش کارآمدی برای حل بحران آب مطرح گردیده است (۱۱-۱۳). توسعه تمام مفاد قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا در رابطه با منابع تجاری در تمام بخش‌های بیمارستان‌های آموزشی نیز به عنوان یکی دیگر از استراتژی‌های پیشنهاد شده در بیمارستان‌های آموزشی شهر یزد مطرح گردید. بنابراین، نیاز به مطالعات جامع‌تر در این زمینه در تحقیقات آینده ضروری به نظر می‌رسد. تدوین گزارش سالانه از اقدامات صورت گرفته برای تحقق مدیریت سبز در بیمارستان‌های آموزشی در حالی به عنوان آخرین استراتژی این مجموعه مطرح شد که طبق نتایج برخی تحقیقات (۱۴)، وجود گزارش‌های سالانه زیست

References

1. Venkatraman N. Strategic orientation of business enterprises: The construct, dimensionality, and measurement. *Manag Sci* 1989; 35(8): 942-62.
2. Wiengarten F, Pagell M, Fynes B. ISO 14000 certification and investments in environmental supply chain management practices: Identifying differences in motivation and adoption levels between Western European and North American companies. *J Clean Prod* 2013; 56: 18-28.
3. Ibrahim H. Energy management in hospital. *Malaysian Green Technology Corporation* 2011; 2(9-10): 1-39.
4. McClurg S. Climate change and water: What might the future hold? *Sunbury, Australia: Western Water*; 1998.
5. Leung M, Chan AH. Control and management of hospital indoor air quality. *Med Sci Monit* 2006; 12(3): SR17-SR23.
6. Department of Health and Human Services. Guidelines for design and construction of hospital and health care facilities. Washington, DC: American Institute of Architects, 2001.
7. Nardell EA. The role of ventilation in preventing nosocomial transmission of tuberculosis. *Int J Tuberc Lung Dis* 1998; 2(9 Suppl 1): S110-S117.
8. Christiansen T. Summary of the SWOT panel's evaluation of the organization and financing of the Danish health care system. *Health Policy* 2002; 59(2): 173-80.
9. Terrados J, Almonacid G, Hontoria L. Regional energy planning through SWOT analysis and strategic planning tools: Impact on renewables development. *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 2007; 11(6): 1275-87.
10. Mainali B, Ngo HH, Guo WS, Pham TT, Wang XC, Johnstone A. SWOT analysis to assist identification of the critical factors for the successful implementation of water reuse schemes. *Desalination Water Treat* 2011; 32(1-3): 297-306.
11. Almeida G, Vieira J, Marques AS, Kiperstok A, Cardoso A. Estimating the potential water reuse based on fuzzy reasoning. *J Environ Manage* 2013; 128: 883-92.
12. Dominguez-Chicas A, Scrimshaw MD. Hazard and risk assessment for indirect potable reuse schemes: An approach for use in developing Water Safety Plans. *Water Res* 2010; 44(20): 6115-23.
13. Lu W, Leung AY. A preliminary study on potential of developing shower/laundry wastewater reclamation and reuse system. *Chemosphere* 2003; 52(9): 1451-9.
14. Tahmourian F. Environmental management principals. Tehran, Iran: Fadak Esatis Publications; 2007. [In Persian].

A Green Management Strategy for Energy, Wastewater, and Air Pollutants Control Systems in Educational Hospitals of Yazd, Iran, in 2013

Mohammad Saleh Ali-Taleshi¹, Farhad Nejadkoorki², Hamidreza Azimzadeh²,
Mohammad Taghi Ghaneian³

Original Article

Abstract

Background: Application of strategic management processes at the local level can lead to design and development of efficient systems of energy, wastewater management, and air pollution prevention. This process is only possible through attention to the strengths, weaknesses, opportunities, and threats of the location. This study was conducted with the aim of achieving optimal green management strategies for the abovementioned systems using the Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats (SWOT) analysis model in educational hospitals of Yazd, Iran.

Methods: This was an applied and descriptive-analytical study. The research was performed using a checklist, and through interviews with health professionals and educational hospitals administrators during October to March 2013. Internal and external matrices were used for data analysis and the SWOT model was used for formulation of strategies.

Findings: The results showed that the suggested strategies for green management of the systems were SO, WO, ST, and WT, respectively. The SO green hospital strategic management plans emphasize to the fulfillment of applicable plans based on new technologies to reduce water and energy consumption, to consider all available techniques for reusing wastewater or sewage sludge, to develop the content of air pollution prevention laws, and to provide an annual progress report for the green management implementation in different wards of the educational hospitals.

Conclusion: The results showed that focus on SO strategy in respect to maximizing the use of available internal assets and external opportunities should be the priority for managers of the educational hospitals for the implementation of green management and improvement of the quality of health and medical services.

Key words: Green management, Energy systems, Wastewater, Pollutants, SWOT, Educational hospitals

Citation: Ali-Taleshi MS, Nejadkoorki F, Azimzadeh H, Ghaneian MT. A Green Management Strategy for Energy, Wastewater, and Air Pollutants Control Systems in Educational Hospitals of Yazd, Iran, in 2013. J Health Syst Res 2015; 11(4): 775-80

Received date: 22/03/2014

Accept date: 21/11/2014

1- PhD Student, Department of Natural Resources-Environment-Environmental Pollution Engineering, School of Natural Resources, University of Tehran, Karaj, Iran

2- Associate Professor, Department of Environment, School of Natural Resources and Desert Studies, Yazd University, Yazd, Iran

3- Associate Professor, Department of Environmental Health, School of Health, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran

Corresponding Author: Mohammad Saleh Ali-Taleshi, Email: s.taleshi67@yahoo.com